

Sund & Bælt Holding A/S
Vester Søgade 10
1601 København V

Att.: Birgitte Sandbjerg Christensen, Vejdirektoratet

Dato: 21.03.2023

Museum Sønderjylland - Arkæologi | Sagsnr.: 23/7050

Arkæologisk udtalelse vedr. kystnært område i forbindelse med etableringen af Als-Fyn-forbindelsen (Sønderborg Kommune)

Arkæologisk udtalelse i henhold til Museumslovens § 25:

Museum Sønderjylland - Arkæologi har modtaget høringsmateriale vedrørende ovennævnte projekt og har foretaget arkivalsk kontrol og generel arkæologisk vurdering af det berørte område.

Da der er tale om et meget stort undersøgelsesområde har denne udtalelse en mere generel karakter. Det er ikke muligt ud fra det tilsendte materiale at vurdere om eksempelvis overpløjede gravhøje, hvor der kan være bevarede spor efter selve graven i højen, bliver berørt af projektet. Museet beder derfor bygherre om at henvende sig, så snart at det endelige projekt ligger klar. Så kan Museet lave en mere konkret vurdering af projektet.

Yderligere skal det her bemærkes, at denne arkæologiske udtalelse alene forholder sig til forekomsten af og risikoen for at træffe på væsentlige fortidsminder ved anlægsarbejde på landterritoriet inden for den del af det ansøgte område, som ligger i Sønderborg Kommune.

Andre myndigheders ansvarsområder

Museet skal gøre opmærksom på, at der inden for planområdet ligger adskillige fredede fortidsminder, der er beskyttet af Museumslovens §29e. Der må i flg. denne § ikke ske ændringer af nogen art på fortidsminderne. Det er Slots- og Kulturstyrelsen, der er myndighed på dette område.

Hertil kommer, at nogle af de fredede fortidsminder omgivet af en 100 meter beskyttelseszone eller planområdet skærer 100 meter beskyttelseszone til fredede fortidsminder. Der skal derfor iflg. Naturbeskyttelseslovens §18 søges om dispensation fra beskyttelseszone, hvis der skal ske anlæg inden for denne. Det er Sønderborg Kommune, som er myndighed på det område.

Yderligere skal Museet gøre opmærksom på, at der ifølge den vejledende udpegning inden for planområdet findes adskillige beskyttede diger, som er omfattet af Museumslovens §29a. Ifølge museumslovens § 29a må der ikke foretages ændring i tilstanden af sten- og jorddiger og lignende. Det skal her understreges, at der er tale om en vejledende udpegning. Museet opfordrer derfor bygherre til at kontakte Sønderborg Kommune for en udførlig liste over beskyttede diger, da det er Sønderborg Kommune, som er myndighed på dette område.

En liste over digerne og øvrige fortidsminder findes sidst i denne udtalelse som bilag.

Projektbeskrivelse

Efter det oplyste er der med baggrund i Infrastrukturplan 2035 igangsat en forundersøgelse af en fast forbindelse mellem Als og Fyn.

Uddrag fra høringsmaterialet:

Projektbeskrivelse

For forundersøgelsen af en fast forbindelse er der for to kystnære områder på hhv. Als og Fyn udlagt et forundersøgelsesområde, hvor der skal planlægges ny vejforbindelse mellem kysten og frem til forundersøgelsesområdet, der dækker udvidelsen af den eksisterende vej. De to områder fremgår af de to kort herunder og af de vedhæftede filer - se evt. også vedhæftede oversigtskort, hvor de er vist med orange farve. Der ønskes en adskilt arkivalsk kontrol for disse to kystnære områder. Der arbejdes med forskellige løsninger, hvorfor det er nødvendigt med en arkivalsk kontrol for hele området inden for forundersøgelsesområdet.

Anlægsområdet omfatter ca. 18,2 ha.

Topografisk beskrivelse

Planområdet er beliggende i og omkring Fynshav på den østlige side af Als ud til Lillebælt (se kortbilag).

Der er inden for planområdet registreret adskillige fortidsminder. Det drejer sig blandt andet om mange gravhøje, urnegrave og bopladsspor og voldsteder fra stenalder til middelalder. Der er vedlagt et bilag med gennemgang af alle registrerede fortidsminder og evt. 100 meters beskyttelseszoner samt beskyttede diger.

Overordnet kan siges, at der på Als findes en tæt forekomst af fortidsminder, hvilket denne gennemgang også belyser.

Museets vurdering

På baggrund af ovenstående er det Museets vurdering, at der overordnet vil være **meget høj risiko** for at træffe på væsentlige, jordfaste fortidsminder ved anlægsarbejde inden for det berørte område.

Museet anbefaler derfor en frivillig forundersøgelse af området forud for planlagt anlægsarbejde, men beder bygherre henvende sig, når projektets ligger fast, så der kan udarbejdes en konkret udtalelse. Da det samlede areal - efter det oplyste – overstiger 5.000 m², skal udgifterne til forundersøgelsen - if. Museumslovens § 26.2 – afholdes af bygherre.

Hvis forundersøgelsen viser, at der findes fortidsminder på området, skal disse udgraves, inden de ødelægges ved anlægsarbejdet. I nogle tilfælde er det dog muligt at ændre ved jordindgrebet, så en udgravning ikke bliver nødvendig. Er det ikke muligt, vil udgravningen skulle finansieres af bygherre.

Både de kendte og ukendte jordfaste fortidsminder er omfattet af museumslovens § 27. Derfor skal man, hvis man ved anlægsarbejde støder på et fortidsminde, straks indstille arbejdet i det omfang, det berører fortidsmindet, og tilkalde Museum Sønderjylland - Arkæologi.

Videre sagsbehandling

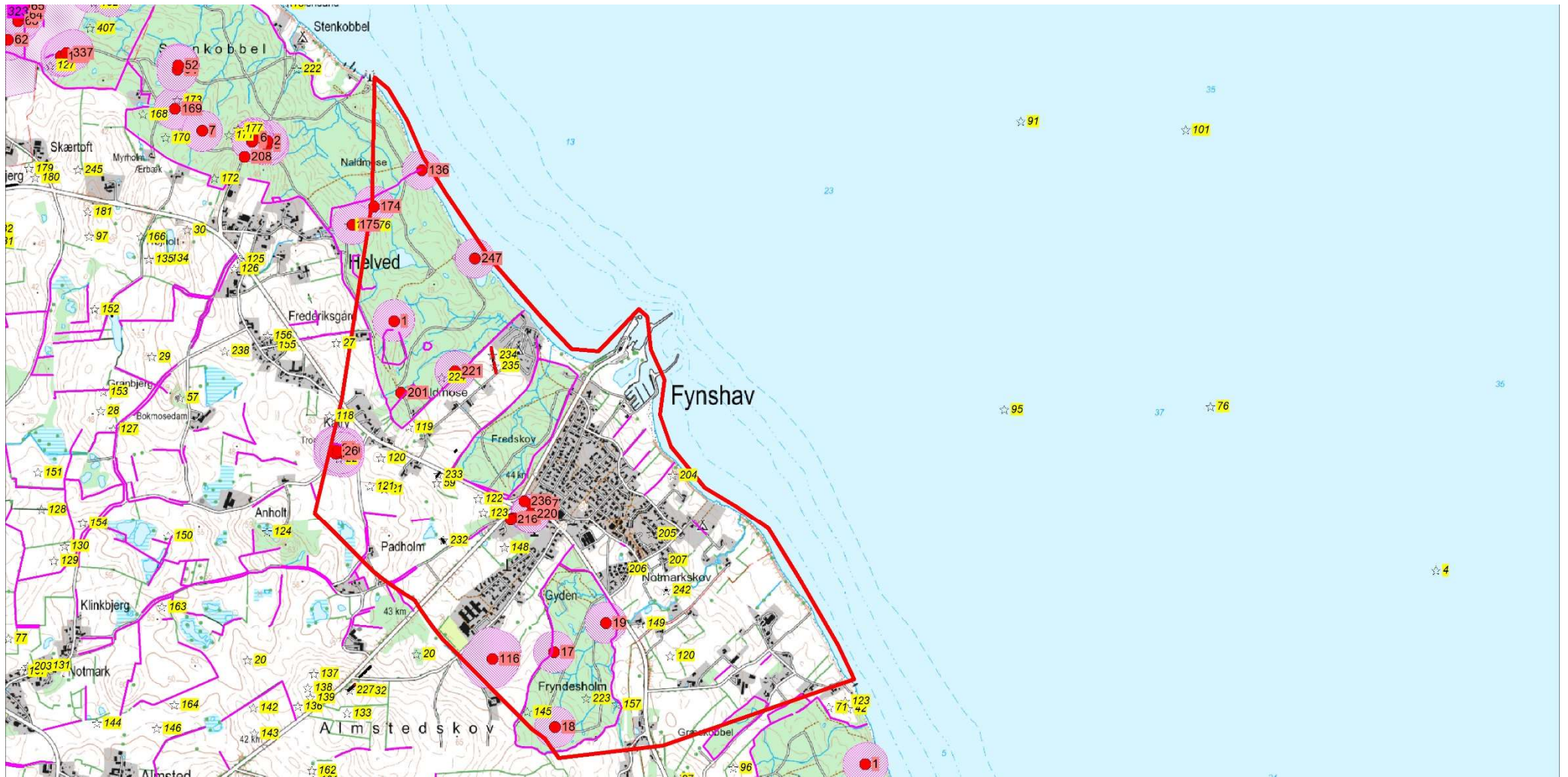
Når projektets endelige udstrækning er fastlagt udarbejder Museet gerne en konkret vurdering af projektet. Vi beder derfor bygherre om at henvende sig, så snart at det endelige projekt ligger klar.

Henvendelse til planer@msj.dk.

Med venlig hilsen

METTE SØRENSEN

MUSEUMSINSPEKTØR |
ARKÆOLOGI
D +45 65 37 08 32
M +45 21 66 92 64
MESR@MSJ.DK
PLANER@MSJ.DK

Kortbilag 23/7050 vedr. kystnært område i forbindelse med etableringen af Als-Fyn-forbindelsen (Sønderborg Kommune)

De berørte områder er markeret med rød kontur. Beskyttede diger er markeret med lilla streg. Fredede fortidsminder er markeret med tal på rød baggrund. Ikke-fredede fortidsminder er markeret med tal på gul baggrund. 100 meter beskyttelseszoner er markeret med lilla skravering.

Aktuelt 4 cm kort.

Bilag til 23/7050 – Als-Fyn-forbindelsen – kystnært område

1. Oversigt over registrerede fredede fortidsminder indenfor undersøgelsesområdet (Museumsloven §27e)	2
2. Oversigt over fredede fortidsminder hvis 100 meter beskyttelseszone berører undersøgelsesområdet (Lov om Naturbeskyttelse §18).....	6
3. Oversigt over ikke-fredede fortidsminder indenfor undersøgelsesområdet	7
4. Vejledende oversigt over registrerede beskyttede diger indenfor undersøgelsesområdet (Museumsloven §29a).....	10

Fortidsminderne og digerne er oplistet fra nord mod syd indenfor undersøgelsesområdet i forhold til medsendte GIS-materiale.

1. Oversigt over registrerede fredede fortidsminder indenfor undersøgelsesområdet (Museumsloven §27e)

Matrikel	Sb.nr.	Sogn	Fredningsnr.	Type	Beskrivelse fra fredningstekst
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	136	Notmark	4113:26	Skåltegn, oldtid	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Svær granitblok ved strandkanten med 22 skåltegn på oversiden og een aflang grube, 16 cm lang. Stenen, der har været anvendt til fortøjning for både, og som har indsat en jernbøjle og indhugget "AM 1921", måler 0.75 x 1.4 x 1.65 m.
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	174	Notmark	4113:29	Rundhøj, oldtid	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Høj (grå) tværmål: sydvest-nordøst 13 m, sydøst-nordvest 8 m, højde ca. 1 m. Synlig stenpakning i højmidten urørt.
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	247	Notmark	4213:39	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Rundhøj ca. 7,5 m i diameter og ca. 0,4 m høj. I centrum af højen ses et rektangulært ca. 0,92 x 1,22 stort (indvendige mål) gravkammer bestående af 4 større sten.
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	1	Notmark	4213:14	Langhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Oval høj, 1 - 1,5 x 12 - 13 x 20 m. Omtrent midt i højen, dog noget nærmere den østlige ende, et 0,5 m dybt hul, 3 - 4 m i diameter. Heri rest af stor sprængt sten. Ved højfod i vest ses randsten. Træbevokset i skov.
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	221	Notmark	4213:35	Rundhøj, oldtid	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Høj. 0,4 x 7 m. Noget udflydende. En del løse sten ses på toppen.
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	201	Notmark	4213:26	Vildtbanepæl, nyere tid	FREDET – Vildtbanestenen/skelsten. Udkløvet kampesten. 45 x 25 cm ved grunden, 33 x 22 cm ved toppen, 80 cm høj. På siden som vender mod S er indhugget: F.R. VI (Frederik Rex den 6.). Flyttet hertil fra det tidligere skovfogedsted ved Øvelgunde og opstillet i græsrabatten. 1989: tinglysning af 28. maj 1985 er ophævet, da stenen er flyttet fra matr.nr. 113 Asserballeskov, Asserballe til matr.nr. 34 Nørreskov, Notmark. Stenen er placeret i vestsiden af vejen i afd. 116 i sydenden af Nørreskoven. Stenen er flyttet hertil fra Øvelgunde Skovfogedsted i sommeren 1989, da skovfogedstedet blev solgt. Ejer af stenen: Gråsten Skovdistrikt
241 Helved ejerlav, Notmark	23	Notmark	4213:15a	Dysse eller jættestue, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Dyssekammer, "Trodsten" i lille lund. Kammeret har ret regelmæssig firkantet form med retning N-S. Den nordre ende dannes af een stor sten. Til den slutter i omtrent ret vinkel en stor sten for vestsiden og een for østsiden. Af den sidste er nordlige

					hjørne afsprængt. I fortsættelse af disse store sidesten ses på hver side en lille, ca. 0,3 m lavere og nu næsten jorddækket gangsten. Disse to gangsten står lidt skråt, således at indgangen bliver lidt smallere en kammerets bredde. Mod syd er dette åbent. Over de tre store sten hviler en dæksten, 1,7 x 1,8 m, ca. 0,8 m tyk, med næsten plan underside. På overfladen 11 skålformede fordybninger. Det åbne rum under dækstenen er blot 0,55 m dybt. NMI: En af en gruppe på 5 mere eller mindre forstyrrede dyssekamre Sb. 23 - 26, 49 (4213-15 a-e)
241 Helved ejerlav, Notmark	24	Notmark	4213:15c	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Lav højning, dysserest, med stor udgravning i midten og kløvede rester af kammer. NMI.: En af en gruppe på 5 mere eller mindre forstyrrede dyssekamre. Sb. 23 - 26 , 49 (4213-15a til e).
241 Helved ejerlav, Notmark	25	Notmark	4213:15d	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Lav højning, dysserest. I midten gammel udgravning med større kløvet sten. NMI: En af en gruppe på 5 mere eller mindre forstyrrede dyssekamre. Sb. 23 - 26, 49 (4213-15a til e).
241 Helved ejerlav, Notmark	26	Notmark	4213:15e	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Stærkt forstyrret dysse, en lav højning med gravning i midten. NMI: En af en gruppe på 5 mere eller mindre forstyrrede dyssekamre. Sb. 23 - 26, 49 (4213-15a til e).
241 Helved ejerlav, Notmark	49	Notmark	4213:15b	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Lav højning med dyssekammer. Overliggeren, 0,75 x 1,2 x 1,65 m, ligger væltet lidt S for bærestenene, to parallelle sten i ca. 1 m's afstand. I overliggeren 2 skåltegn. NMI: En af en gruppe på 5 mere eller mindre forstyrrede dyssekamre. Sb. 23 - 26, 49 (4213-15a til e).
7000a Notmarkskov ejerlav, Notmark	236	Notmark	4213:37	Genforeningssten, nyere tid	FREDET - Genforeningssten, ca. 1,28 x 1,21 x 0,27 m. Indskrift på stenens nordvestside med sortmalede indhuggede versaler: 1864 1920 STEN STAA I TUSIND AAR, TAL PAA FÆDRES TRANGE KAAR OG DEN STORE SEJER NOTMARK SOGNS BEBOERE REJSTE STENEN 1930 Inskriptionen på mindstenen kan opmales og vedligeholdes som hidtil med anvendelse af samme omfang, typografi og farve
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	217	Notmark	4213:31	Led, nyere tid	FREDET – Ledstolpesten. Kampesten kløvet én gang. Den kløvede flade måler 60 cm. Den modstående side ca. 30 cm og afstanden herimellem er 60 cm. Stenen er 110 cm høj. På den nordvest-

					vendte overside af stenen er indhugget: ...HC.V.: På den kløvede flade mod sydøst ses rester af jernstapler. Stenen indgår i et lille stengærde ved trappe.
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	219	Notmark	4213:33	Skåltegn, bronzealder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Helleristningssten, ca. 75 x 50 x 35 cm stor, med 13 skålformede fordybninger. Heraf er 2:9 cm i diameter og 3,5 cm dybe 3:6 cm i diameter og 0,5-1,5 cm dybe 8:3,5-4 cm i diameter og 0,5-1 cm dybe
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	220	Notmark	4213:34	Skåltegn, bronzealder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Helleristningssten, ca. 60 x 40 x 35 cm stor, mindst 6 skålformede fordybninger. Heraf er 1:9 cm i diameter og 4 cm dyb 1:7 cm i diameter og 2 cm dyb 4:6 cm i diameter og 0,5-2 cm dybe
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	218	Notmark	4213:32	Skelsten, nyere tid	FREDET – Græsepæl. Firkantet tilhugget sten med pyramideformet top. 29 x 27 cm i grundflade og 26 x 23 cm i toppen. Pyramidespidsen er 10 cm høj. Stenens højde er 80 cm. På NNV-siden er indhugget:..Kr.Dm.No 54 P å SSØ-siden:...Kr.Pr.No 54 På ØNØ-siden:...LEDETHÆNGE VI GUDVANGENHYRDE På VSV-siden:... VIFLYTTED STENEN DEN 10-2 ... 1920
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	213	Notmark	4213:27	Vildtbaneafmærkning, nyere tid	FREDET – Vildtbanest. Groft udkløvet firkantet sten, ca. 45 x 29 cm i grundflade og 122 cm høj. På siden, som vender mod øst, er indhugget: .Øverst:..en krone .Herunder:..C7 .nederst:..1791 Stenen er opstillet som prydsten i højskolens have.
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	214	Notmark	4213:28	Vildtbaneafmærkning, nyere tid	FREDET – Vildtbanest. Groft udkløvet, firkantet sten, ca. 35 x 38 cm i grundflade og 130 cm høj. På siden, som vender mod øst, er indhugget: .Øverst:..en krone .Herunder:..C7 . Stenen står opstillet som prydsten i højskolens have.
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	215	Notmark	4213:29	Led, nyere tid	FREDET – T Ledstolpesten. Groft udkløvet, uregelmæssig firkantet sten, ca. 45 x 35 cm i grundflade og 110 cm høj. På siden, som vender mod NØ, er indhugget: . .HC.V. . 17.73 Over inskriptionen ses et hus i stenen. På SØ-siden 2 huller, hvoraf det øverste stadig er forsynet med en jernstabel. Stenen er opstillet sammen med 4213:30 ved indgang til højskolen.

54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	216	Notmark	4213:30	Led, nyere tid	FREDET – Ledstolpesten. Groft udkløvet firkantet sten, ca. 30 x 30 cm og 120 cm høj. På siden, som vender mod nordøst, er indhugget: . A- .1773 På nordvest-siden ses 3 huller, hvori der sidder jernankre. Stenen er opstillet sammen med 4213:29 ved indgang til højskolen.
8 Almsted ejerlav, Notmark	116	Notmark	4213:20	Bord/Voldsted, historisk tid	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Naskærgård. Voldstedet består af en lav banke, uregelmæssig firkantet, ca. 60 x 70 m, der ligger i plan med det omgivende terræn, og kun adskilles fra dette ved en 3 - 4 m bred grav, for størstedelen tør, omend sumpet. I vest har graven karakter af en vandfyldt dam på indtil ca. 15 m's bredde. Denne dam afvandes ved en reguleret bæk, der løber østover som en smal rende i den sydlige voldgravs bund og udmunder i det lave engdrag øst for voldstedet. Banken er stærkt bevokset med løvtræer og krat. I dens nordøsthjørne findes en lav kantvold.
70 Almsted ejerlav, Notmark	17	Notmark	4213:17	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Runddysse; rund høj, 1,75 x 15 m med lav sænkning i top, hvori to sten der rager 0,3 m op. Træbevokset i skovkant.
70 Almsted ejerlav, Notmark	19	Notmark	4213:16	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Runddysse; lav jordhøj, 0,5 x 11 m. Ved sydøstfoden 2 væltede og næsten jorddækkede randsten. Midt på højen rester af et kammer: en 1,30 m lang sten med længderetning NV-SØ med sin flade side vendende mod højens midte. Den rager 0,4 m op over jorden. En sten af lignende dimensioner ligger omvæltet ved SØ-enden af denne. Træ- og purbevokset i skov.
70 Almsted ejerlav, Notmark	18	Notmark	4213:18	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Runddysse; rund høj, 1 x 13 m. Lidt over højfod en krans af anselige randsten, hvoraf i alt 10 er bevaret, fordelt med større og mindre mellemrum, alle dog mere eller mindre jorddækkede, væltede og delvis forskubbede. Midt på højen et kammer med 6 bæresten og overligger, 1,3 x 1,8 m, hvorpå 10 skåltegn i oversiden. Sidestenen rager 0,95 m op over jorden, målt indvendigt i kammeret. Åbning i S.

2. Fredede fortidsminder hvis 100 meter beskyttelseszone berører undersøgelsesområdet (Lov om Naturbeskyttelse §18)

Matrikel berørt af 100 meter beskyttelseszonen	Sb.nr.	Sogn	Fredningsnr.	Type	Stednavn - beskrivelse
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	175	Notmark	4113:31	Rundhøj, stenalder	FREDET – Afkaster 100 meter beskyttelseszone Høj. 0,6 x 10 m. I midten et 2,5 x 3 x 0,5 m hul. Enkelte løse sten ses i hullet.

3. Oversigt over ikke-fredede fortidsminder indenfor undersøgelsesområdet

Matrikel	Sb.nr.	Sogn	Lokalitet og journalnummer	Type	Beskrivelse og bemærkninger
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	224	Notmark	Karens Holt	Marksystem, oldtid	2011: Lille marksystem fra oldtiden
255 Helved ejerlav, Notmark	234	Notmark	HAM 5646 Naldmose I	Flintplet, oldtid	2016: Under rekognoscering fandtes en diffus spredning af 15 flintartefakter, derimellem 1 flække med retouche. Rekognoscering forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav. 2016: Forundersøgelse forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav. Ved forundersøgelsen fandtes der kun naturlige fyldskifter (rodvælttere) med flintartefakter; ingen arkæologiske anlæg.
255 Helved ejerlav, Notmark	235	Notmark	HAM 5647 Naldmose II	Enkeltfund, oldtid	2016: Recognoscering forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav. Under rekognoscering fandtes en diffus spredning af 27 flintartefakter, derimellem 1 skiveskraber. 2016: Forundersøgelse forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav. Under forundersøgelsen fandtes kun naturlige fyldskifter (rodvæltter) samt 16 flintartefakter, men ingen arkæologiske anlæg.
219 Helved ejerlav, Notmark	119	Notmark	Katryde	Rundhøj, oldtid	1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29 og 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).
241 Helved ejerlav, Notmark	22	Notmark	Katry	Rundhøj, oldtid	1920: Helt sløjfet Høj. Der huskes at have været en "Pold", hvori en større Sten, under hvilken der fandtes Urner. Sikkert Stenaldergrav. Sløjfet i Anledning af Vejanlæg. 1955: Identifikation usikker. Muligvis lige med R 47/ktb. Asserballe.
242 Helved ejerlav, Notmark	120	Notmark	Katryde	Rundhøj, oldtid	1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29 og 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).
242 Helved ejerlav, Notmark	121	Notmark	Katryde	Rundhøj, oldtid	1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29 og 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).

242 Helved ejerlav, Notmark	21	Notmark	Katry	Rundhøj, stenalder	1920: Ganske lav, rund Højning, kun kendelig i nogen Afstand. I Jorden megen knust Flint og adskillige Stykker brændt Flint samt Flintaffald. Saaledes sikkert Pladsen for en Stengrav fra Stenalderen. 1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29, 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).
15b Helved ejerlav, Notmark	233	Notmark	HAM 5727 Katry	Aktivitetsområde, oldtid	2016: Arkæologisk forundersøgelse forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønerborg og Fynshav (Tracébredde: Søgegrøft). To kogestensgruber og lidt spredtliggende flint fra pløjelaget vest for vejen Katry, samt en grube med flintafslag øst for vejen Katry. Oldtid. Ikke udvidet. Området er ikke afgrænset.
15b Helved ejerlav, Notmark	59	Notmark	HAM 1490 Fredskov	Enkeltfund, stenalder	1982: Opsamling af neolitisk bopladsmateriale indenfor et ca. 10 x 10 m stort område. Fundene omfatter en del flintaffald, blokke og grove skrabere.
56 Notmarkskov ejerlav, Notmark	122	Notmark	Katryde	Rundhøj, oldtid	1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29 og 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).
56 Notmarkskov ejerlav, Notmark	123	Notmark	Katryde	Rundhøj, oldtid	1955: 52-69 [sb. 21-22, 27, 29 og 118-131] Højtømter, overpløjet (grå).
81 Notmarkskov ejerlav, Notmark	232	Notmark	HAM 5717 Padholm	Boplads, jernalder	2016: Arkæologisk forundersøgelse forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav (Tracébredde: 7 m). Spredtliggende stolpehuller, muligvis to sæt tagbærende stolper (meget stor forskel i bevaringsgrad). Jernalder. Bopladsområdet er ikke afgrænset.
54a Notmarkskov ejerlav, Notmark	148	Notmark	Gyden	Rundhøj, oldtid	1955: Højtomt (grå) stærkt udjævnet.
258 Helved ejerlav, Notmark	233	Notmark	Katryde	Aktivitetsområde, oldtid	2016: Arkæologisk forundersøgelse forud for nedgravning af højspændingskabel mellem Sønderborg og Fynshav (Tracébredde: Søgegrøft). To kogestensgruber og lidt spredtliggende flint fra pløjelaget vest for vejen Katry, samt en grube med flintafslag øst for vejen Katry. Oldtid. Ikke udvidet. Området er ikke afgrænset.
444 Notmarkskov ejerlav, Notmark	204	Notmark	HAM 3706 Bohr's Hus	Boplads, oldtid	1992: I forbindelse med undervisning i arkæologi på Danebod Højskole rekognoscerede finderens sammen

					med sit hold området omkring Bohr's hus, hvorved man fandt et stort antal flintgenstande. 1999: Fundene blev overdraget til HAM.
388 Notmarkskov ejerlav, Notmark	205	Notmark	HAM 3851 Nedergade	Enkeltfund, sten- eller bronzealder	2000: Der var ikke bevaret jordfaste fortidsminder indenfor lokalplanområdet ved Nedergade. Der blev dog fundet et lerkarskår samt et ½ flintsegl fra sten- eller bronzealder.
383n Notmarkskov ejerlav, Notmark	206	Notmark	HAM 4485 Gunners Have	Enkeltfund, stenalder	1980-2005: I forbindelse med havearbejde er der opsamlet bearbejdet flint. En kerneøkse, et afslag af en sleben økse, en blok, skrabere og stykker med retouche. Desuden en klo fra et større dyr - måske en bjørn?
4k Notmarkskov ejerlav, Notmark	207	Notmark	MSJA 47 Lillebæltvej	Boplads, oldtid	2006: Forundersøgelse. I fire af de 9 søgegrøfter fandtes 11 kogegruber og nogle mulige gruber. Anlæggene kan ikke dateres. Der skal ikke foretages yderligere undersøgelse af området inden opførelsen af sommerhuse på arealet. STATUS: færdigundersøgt
71 Notmarkskov ejerlav, Notmark	242	Notmark	HAM 6122 Kornbæk	Brønd, nyere tid	2019: Efter anmeldelse fra lodsejer om forsækning og hul på marken, blev stedet besigtiget og det kunne konstateres, at der formodentlig var tale om en brønd. Et lille felt omkring brønden blev fritlagt. Der er tale om en stensat brønd med en indre diameter på 2 meter. Fyldet i brønden var delvist kollapsede. I fyldet søs Flensborgtegl og 17-1800-tals keramik. Brønden er minimum 2 meter dyb. Opførelsestidspunkt for brønden er ukendt.
35 Notmarkskov ejerlav, Notmark	149	Notmark	Fryndesholm	Rundhøj, stenalder	1955: Højtomt (rød) (megalithgrav). Der findes brændt flint på højen.
70 Almsted ejerlav, Notmark	145	Notmark	Fryndesholm	Rundhøj, oldtid	1955: Rundhøj (grå) stor og flad, højt beliggende på naturligt bakke drag. Enkelte sten.
70 Almsted ejerlav, Notmark	223	Notmark	Fryndesholm	Marksystem, oldtid	1982: Fint Marksystem fra oldtiden, enkelte skel er udlagt fra en dysse.
188 Almsted ejerlav, Notmark	157	Notmark	Fryndesholm	Rundhøj, oldtid	1955: Carlshøj (grå) i Fryndesholms østlige spids.
397 Asserballeskov ejerlav, Asserballe	120	Asserballe	Fryndesholm	Enkeltfund, stenalder	1983: Randlisteøkse, 7,2 x 3,6 cm.

4. Vejledende oversigt over registrerede beskyttede diger indenfor undersøgelsesområdet (Museumsloven §29a)

Matrikelnumre	Dige-ID
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	88.066
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	88.065
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	87.088
10 Nørreskov ejerlav, Notmark	87.082
231 Helved ejerlav, Notmark	1.488.211
54 og 3 Helved ejerlav, Notmark	87.091
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	87.085
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	87.086
34 Nørreskov ejerlav, Notmark	88.068
10 Nørreskov ejerlav, Notmark og 3 Helved ejerlav, Notmark	88.067
3, 135, 117, 19 og 219 Helved ejerlav, Notmark	88.069
7000i, 16, 283, 282, 255, 259 og 109 Helved ejerlav, Notmark	88.070
116 Notmarkskov ejerlav, Notmark og 21 Helved ejerlav, Notmark	93.309
7000a, 116, 91 Notmarkskov ejerlav, Notmark og 298, 13, 184, 258 og 257 Helved ejerlav, Notmark	87.111
91 og 7000b Notmarkskov ejerlav, Notmark	88.071
91 Notmarkskov ejerlav, Notmark	86.726
91 og 92 Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.110
7000b og 91 Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.113
91 og 126 Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.114
7000c, 46 og 7000a Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.112
98 Helved ejerlav, Notmark	93.378
98 og 7000g Helved ejerlav, Notmark	95.751
240 Helved ejerlav, Notmark	93.399
90 Helved ejerlav, Notmark	93.410
105 Helved ejerlav, Notmark	93.380
98 Almsted ejerlav, Notmark og 83 og 82 Notmarkskov ejerlav, Notmark	93.414
41, 7000c Almsted ejerlav, Notmark og 371 og 188 Notmarkskov ejerlav, Notmark	95.752
371, 84 og 446 Notmarkskov ejerlav, Notmark	95.749
277 og 436 Notmarkskov ejerlav, Notmark	93.333
460 og 469 Notmarkskov ejerlav, Notmark	95.748

3 Notmarkskov ejerlav, Notmark	93.354
440 Notmarkskov ejerlav, Notmark	93.360
440 og 444 Notmarkskov ejerlav, Notmark	93.370
383a Notmarkskov ejerlav, Notmark	95.753
7000e Notmarkskov ejerlav, Notmark	95.750
7000a, 438 og 17 Notmarkskov ejerlav, Notmark og 82, 191, 189, 190, 70 og 8 Almsted ejerlav, Notmark	87.117
82 Almsted ejerlav Notmark	87.115
82 og 191 Almsted ejerlav, Notmark og 7000a Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.116
7000a Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.122
70 Almsted ejerlav, Notmark og 7000a Notmarkskov ejerlav, Notmark	87.123
7000a og 44 Notmarkskov ejerlav, Notmark og 188 Almsted ejerlav, Notmark	87.121
71, 70, 187 og 135 Almsted ejerlav, Notmark	87.120
187 og 135 Almsted ejerlav, Notmark	87.119
370 og 71 Asserballeskov ejerlav, Asserballe	93.451
378 Asserballeskov ejerlav, Asserballe	96.389
7000c, 402, 58, 18 og 389 Asserballeskov ejerlav, Asserballe	87.124
105 og 396 Asserballeskov ejerlav, Asserballe	87.128